

Pisortat ataatsimoortumik allaffissornerisa aaqqissugaanerannut atatillugu naliliinissamut ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsisoqarnissaanut Naalackersuisut peqquneqarnissaanut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Maanna suliassaasut aallaavigalugit allaffissornerup annertussusaa ataatsimiititaliarsuup nalilersussavaa, suleriaatsit sunniuteqarluarnerusut pilersinnissaannut immikkoortorta qarfiillu suliassa qarfiillu (sektorit) akimorlugit suleqatigiinnerup pitsanngorsaaviginissaanut periarfissat miosisussallugit, kiisalu allatut aaqqissuussinissamut periarfissanik siunnersuuteqarluni. Siunnersuutini tamani inatsisit ingerlatsinermut tunngasut qasukkartinneqannginnissaat aallaaviussaaq. Ataatsimiititaliarsuaq inunnit sektorinit assigiinngitsuneersunit inuttaqassaaq, tassa pisortat sektoriineersut aamma namminersortut sektoriineersut ilaasortat misilittagaqartut amerlaqatigiissallutik. Ataatsimiititaliarsuaq assigiinngisitaartuneersunit ilaliussanik sulisitaqassaaq, sulininilu ukiut marluk iluanni naammassissallugu. Tamatuma kingorna ataatsimiititaliarsuup innersuussutai Inatsisartuni politikkikkut suliarineqassapput.

(Inatsisartuni ilaasortat, Múte B Egede Inuit Ataqatigiit aamma Naaja H Nathanielsen, Attaviitsoq)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Aatsitassaqaarnermullu Naalackersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Naalackersuisut siunnersuummut qujapput, siunnersuuteqartullu siunersuutigaaat susassa qarfiit immikkoortorta qarfiillu akimorlugit suleriaatsit pitsaanerusut pilersinneqarnissaat aammalu suleqatigiinnerit pitsanngorsaaffigineqarnissaat kiisalu inatsisit ingerlatsinermut tunngasut qasukkannikkaluarlugit allatut aaqqissuussinnaanissamut periarfissanik siunnersuusiortoqarnissaa.

Siunnersuutigineqartut Naalackersuisut tamakkiisumik isumaqatigaat. Siunissami pilersortariallit amerliartuinnartut pilersuisussanit ikinnerusunit pilersorneqalernissaasa kingunerisaanik pisortat aningaasartuutigisartagaasa annertusiartuinnarnerisa pisariaqalersippaat tassunga tunngasutigut anguniagaqarluni sulisariaqalernissaq aammalu siunissaq ungasinnerusoq isigalugu pisariaqartinneqalersussat aallaavigalugit aningaasanik aqutsilersinnaanissaq. Taamaattumik Naalackersuisut massakkut ataatsimiinnissamut pisortat suliassa qarfiinut tamanut tunngatillugu missingersuusiortarnermut naatsorsuusiortarnermullu inatsisissatut siunnersuummik nutaamik ilaatigut saqqummiussaqarput. Inatsit aqputigalugu ersarissunik naleqquttunillu sinaakku-siisoqassaaq inatsillu aqputigalugu pisortat allaffeqarfissaa pitsaanerusunik aaqqissuunneqarnissaanut suliniuteqarnissamut kajumilersitsissalluni.

Taamaattoq ataatsimiititaliarsuarmik anguniagassatut innersuussutinik malitseqartitsisussamik pilersitsinissaq pisariaqanngitsutut Naalackersuisut isumaqarfigaat. Ataatsimiititaliarsuarmik nutaamik pilersitsineq aalajangiiffigisassatut siunnersuummiittaaq oqaatigineqartutut millio-

nik arlalinnik aningaasartuuteqarfiussaaq soorluttaaq pisortat allaffeqarfiisa ineriartortinnissaanut siusinnerusukkut kaammattuutigineqarsimasunik piviusunnigortitsiniarnissamut kinguarsaataaginnarsinnaassasoq. Ataatsimiititaliarsuarnik, ataatsimiititalianik assigisaanillu pilersitsisoqartarnikuvoq toqqaannangikkaluartumik apeqqutinik anguniagassanillu assigiinnik suliaqartartunik kiisalu pisortat allaffeqarfiisa pitsaasut aqqissuulluakkallu pilersinniarnerinut kaammattuutinik toqqaanartunik tunngaviusumillu periusissanik saqqummii-sussanik, tassani innuttaasut inatsisitigut illersugaanerit pingaartinneqarluni.

Tullinguuttuni makku pingaarutilittut saqqummiunneqarsinnaapput:

- Namminersorneq pillugu kalaallit isumaliogatigiissitaat nunatsinni pisortat allaffeqarfiisa aqqissugaaneritut nalerassanik erseqqissunik imaqartunik 2003-mi isumaliutissiissuteqarpoq, taannalu aqutugalugu Aqqissuusseqqinnissamut Ataatsimiititaliamik pilersitsisoqarluni.
- Aqqissuusseqqinnissamut ataatsimiititaliaq piareersangaatsiareerluni *"Pisortat suliaassaqaqarfiinik aqqissuusseqqinnissaq pillugu isumaliutissiissutaa"-nik 2005-imi saqqummiivoq.* Isumaliutissiissut Inatsisartuni suliarineqareerluni aqqissuusseqqinnissamut isumaliutissiissummi kaammattuutit suliarineqarput, taakkulu 2009-mit atuutsilersinneqarlutik.
- Ukioq taannartaq Akileraartarnermut Atugarissaarnissamullu Ataatsimiititaliarsuarnik pilersitsisoqarpoq. Taasuma isumaliutissiissutini *"Pigissaartuunissarput atugarissaartuunissarpullu - massakkut iliuuseqarta" 2011-imi saqqummersippaa..* Isumaliutissiissummi ilaatigut immikkoortillugu sammineqarpoq pisortat allaffeqarfiisa aqqissugaanerit aammalu suliaassaqaqarfiit Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni agguataarneqarneri kaammattuutitallit.
- Namminersorlutik Oqartussat Kommunillu 2013-imi siunnersuisarfittut suliffeqaqfik BDO nalunaarusiortippaat *"Kalaallit Nunaanni pisortat suliaassaqaqarfianni pisariillisaaneq aningaasartuutikillisaannerlu"*, tassani pisortani pitsangorsaasinnaanissamut periarfissat ileqqaarniarfiusinnaasullu ersersinneqarlutik.
- Aqqissuusseqqinnissat isumaliutissiissutip aammalu Akileraartarnermut Atugarissaarnerulernissamullu Ataatsimiititaliarsuup kaammattuutaasa malitsigisaatut taamanikkut Naalakersuisuusut kommunit KANUKOKA-llu 2013-imi saqqummersippaat *"Namminersorlutik Oqartussat aamma kommunit akornanni suleqatigiinnissamik isumaqatigiissummut nassuiaat"*, taannalu 2014-imi malitseqartinneqarluni *"Kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni Missingersuusiorarneq pillugu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummik"*. Tassani nunatsinni pissutsit atugassarititaasullu aallaavigalugit pisortat allaffeqarfiisa nutaaliaanerisut pilersinniarnissaanut anguniagassat periusissallu kiisalu suliap suliarinissaanut ataatsimut nalerassat kammaatuutillu allaserineqarsimapput.
- Aqqissuusseqqinnissamut isumaliutissiissut 2014-2015-imi annertuummik nalilersuiffigineqarpoq. Tassunga ilanngullugu 2015-imi nalilersuilluni nalunaarusiaq eqikkagaq suliarineqarpoq. *"Aqqissuusseqqinnissamut isumaliutissiissutip nalilersuiffigineqarnera – avataaniit igalugu kaammattuutillu."*

Taamaasilluni suliaareersut piareersarluakkat annertullu pigineqareerput naalackersuinikkut allaffissornikkullu suliarineqarsinnaasut. Aamma suliarineqarput. Kamattuutigineqartut malitseqartissinnaajumallugit nalaackersuinikkut ingerlaavartumik pingaartumik Naalackersuinikkut Ataqatigiissaarisogatigiinni nalilersuisoqartarpoq, soorluttaaq ingerlaavartumik

toqqaanartumillu nutarterisoqartalersoq ukiumoortumik ataatsimut tapiissutigineqartarnermi periusigineqartartut nutarteriffigineqarnerisigut.

Taasuma malitsigisaatut immikkoortortanullu pilersaarutit pisortat ataatsimut suleqatigiissutigisaat eqqarsaatigalugit piviusumik suliniutigineqartut makkuusut taaneqarsinnaapput nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarneq, utertitsisarnermik aaqqissuussinerup aaqqissuuteqqinnera aammalu suliaasaqarfinnik aalajangersimasunik nuutsinissat piareersarneri kiisalu siunnerfeqartumik piginnaasanik qaffassaaneq eqqarsaatigalugu suleqatigiinneq aammalu ataatsimoorluni aaqqiissuteqarsinnaaneq, digitalinngorsaaneq, pisortat ataatsimoorussamik pisiortortarneri aaqqiissuuseqqinnerillu piviusunngortiternerilutitigalugit aningaasanik aqutsineq.

Naalakkersuisut (kommunillumi) taamaasillutik innuttaasunut iluaqutaasussanik tigussaasumik angusaqarnissaq pingaartittorujussuuat toqqaanartumillu iliuuseqartarnermikkut suliat ingerlannissaannut aningaasasaqartitsinissaq pingaartikkusullugu. Taamaattumik Attaneqarsinnaasumik aningaasarsiornikkut siuarsaanissamullu pilersaarut Inatsisartunit qanittukkut eqqartorneqartussa q pisortat allaffissornikkut ingerlataasa nutarterneqarnissaanut immikkut iliuusissanik, anguniagassanik, nalerassanik suliniuteqarfissanillu imaqqarpoq. Tamatuma saniatigut namminersorlutik oqartussani namminermi aammalu namminersorlutik oqartussani kommunillu akornanni susassaqaarfiit akimorlugit pitsanngorsaataasinnaasut pilersissinnaanissaannut pisariaqartinneqartumik sinaakkusiinissaq sulissutiginiarneqqarpoq. Inatsisitigut suliat piareersarsinnaajumallugit Naalakkersuisut kommunit qanimut oqaloqatigissavaat.

Tamanna tunngavigalugu suliaasaqarfimmut tassunga tunngatillugu ataatsimiititaliarsuarmik nutaamik pilersitsinissaq pisariaqanngitsutut Naalakkersuisunit nalilerneqqarpoq. Taarsiullugu pisortat allaffeqarfiisa tamarmiusut pitsaanerusumik suleriuseqalernissaanut aammalu pitsaanerusumik suleqatigiissinnaanissaanut pisariaqartitsineq naammassisinnaajumallugu allanguutissatut siunnersuutip uuma akuersissutigineqarnissaa siunnersuutigineqqarpoq:

Immikkoortoqaarfiit susassaqaarfiillu akimorlugit suleqatigiinnerit pitsanngorsarsinnaajumallugit Naalakkersuisut Aaqqissuuseqqinnissat suliaasanillu nuutsinissat pisariaqartut piareersarsinnaajumallugit kommuninik suleqateqarnerminni suleriaatsinik pitsaanerusunik sunniuteqarnerusunillu pilersitsinissamik peqquneqarnissaanik, Inatsisartut aalajangiiffigisassa q siunnersuut. Taamatut suliniuteqarnermi allaffissornikkut periutsit nalinginnaasut qulakkeerlugit atorneqarnissaat isiginiarneqqassapput.

Taamaalilluni aalajangiiffigisassatut siunnersuut Inatsisartunut suliaasanngorlugu tunniunneqqarpoq.